

Ι Σ Π Α Ν Ι Α

Ἀπὸ τοῦ σκευοφυλακίου μετέβημεν εἰς τὸ Πάνθεον. Φύλαξ τις κρατῶν δαδα ἀνημμένην προπερεῖετο. Κατήλθομεν μακρὰν κλίμακα ἐκ γρανίτου, ἐφθασαμεν εἰς ὑπόγειον θύραν, ὅπου δὲν εἰσέδυνεν ἀκτὶς φωτός.

Ἀνωθεν τῆς θύρας ταύτης ἀνεγινώσκετο ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφή μετ' ὀρειχάλκινᾳ ἐπίχρυσᾳ γράμματι :

«Θεὸς Παντοδύναμος καὶ Μέγας !

» Τόπος ἀφιερωμένος ὑπὸ τῆς φιλευσπλαγγίας τῆς αὐσιριακῆς δυναστείας εἰς τὰ θνητὰ σώματα τῶν καθολικῶν βασιλέων, οἱ ὅποιοι ἀναμένουσι τὴν ποθεινὴν ἡμέραν ὑπὸ τὸν μέγαν ἱερὸν βωμὸν τοῦ Αὐτρωτοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Κάρολος ὁ Ε', ὁ ἐνδοξότερος τῶν Καισάρων, ἐπόθησε τὸν τόπον τοῦτον τῆς τελευταίας ἀναπαύσεως δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς διαδόχους του. Φίλιππος ὁ Β', ὁ συνετώτερος τῶν βασιλέων, τὸ ἐσχεδίασε. Φίλιππος ὁ Γ', μονάρχης εὐλικρινὲς φιλελήμων, ἤρχισε τὸ ἔργον. Φίλιππος ὁ Δ', μέγας διὰ τὴν ἐπιεικειαν, τὴν εὐστάθειαν καὶ τὴν εὐλάβειαν αὐτοῦ, τὸ ἐπηύξησε, τὸ ἐξωράισε καὶ τὸ ἔφερεν εἰς πέρας ἐν ἔτει τοῦ Κυρίου 1654.»

Ὁ φύλαξ εἰσῆλθε, τὸν ἠκολούθησα, εὐρέθην ἐν τῷ μέσῳ τῶν τάφων ἢ κάλλιον ἐντὸς τάφου σκοτεινοῦ καὶ ψυχροῦ ὡς σπήλαιον ὄρους. Εἶνε μικρὰ ὀκτάγωνος αἰθούσα, ὅλη ἐκ μαρμάρου εἰς τὸν ἀπέναντι τῆς θύρας τοῖχον ὑπάρχει μικρὸς βωμός, εἰς δὲ τοὺς λοιπούς, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τοῦ θόλου, ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, οἱ τάφοι, πεποικιλμένοι διὰ κοσμημάτων ἐξ ὀρειχάλκου καὶ δι' ἀναγλύφων ὁ θόλος εἶνε ἀκριβῶς κάτωθι τοῦ μείζονος βωμοῦ τοῦ ναοῦ.

Δεξιὰ τοῦ βωμοῦ εἶνε ἐνταφιασμένοι Κάρολος ὁ Ε', Φίλιππος ὁ Β', Φίλιππος ὁ Γ', Φίλιππος ὁ Δ', Λουδοβίκος ὁ Α', οἱ τρεῖς Δὸν Κάρολοι, Φερδινάνδος ὁ Ζ', ἀριστερά δὲ αἱ αὐτοκράτειραι καὶ αἱ βασιλίσσαι.

Ὁ φύλαξ ἐπλησίασε τὴν δαδα εἰς τὸν τάφον τῆς Δόννα Μαρίας Λουίζης τῆς Σαβόγιας, συζύγου Καρόλου τοῦ Γ' καὶ μοι εἶπε μετ' ὕψους μυστηριώδεις :

— Ἀναγνώσατε.

Ἐπὶ τοῦ μαρμάρου παρετήρησα ἀσυναρτήτους τινὰς γραμμάς, κατάρθωσα δὲ μετὰ κόπου νὰ διακρίνω πέντε γράμματα. Εἶνε τὸ ὄνομα — Λουίζα — χαρχθὲν ὑπὸ τῆς ἰδίας βασιλίσσης Λουίζης διὰ τῆς ἄκρας τῆς ψαλίδος.

Αἶφνης ὁ φύλαξ ἔσθυσε τὴν δαδα καὶ ἐμείναμεν εἰς τὸ σκότος. Μοὶ ἐπάγωσε τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας.

— Ἀναψε ! ἐφώναξα.

Ὁ φύλαξ ἐγέλασε γέλωτα πένθιμον καὶ παρκαταμένον, ὅστις μοι ἐφάνη ὡς ρόγχος ψυχρораγούντος καὶ ἀπεκρίθη :

— Παρατηρήσατε !

Παρατήρησα. Ἀσθενεστάτη ἀκτὶς φωτός, κατερχομένη ἐκ τινος ὀπῆς πλησίον τοῦ θόλου κατὰ μῆκος τοῦ τοίχου μέχρι τοῦ δαπέδου σχεδόν, ἐφώτιζε τάφους τινὰς βασιλισσῶν τῶν μόνων, ὥστε μόλις νὰ τοὺς καθιστᾷ ὁρατοὺς καὶ ἐφαίνετο ὡς ἀκτὶς σελήνης, τὰ δὲ ἀνάγλυφα καὶ οἱ ὀρειχάλκοι τῶν τάφων ἔλαμπον εἰς τὸ ἀσθενὲς ἐκεῖνο καὶ παρὰδοχόν φῶς, ὡς νὰ ἀπέσταζον ὕδωρ.

Τότε ἠσθάνθην διὰ πρώτην φοράν τὴν ὁσμὴν τοῦ πενθίμου ἐκείνου ἀέρος καὶ κατελήφθην ὑπὸ ψυχροῦ ρίγους. Εἰσέδυσσα διὰ τῆς φαντασίας εἰς τοὺς τάφους ἐκείνους καὶ εἶδον ὅλα ἐκεῖνα τὰ ψυχρὰ πτώματα. Ἐξήτησα καταφύγιον ὑπὲρ ἑαυτοῦ θόλου, εὐρέθην μόνος ἐν τῷ ναῷ.

Ἐφυγα ἀπὸ τὸν ναόν, ἐχάθην εἰς τοὺς λαβυρίνθους τοῦ

μοναστηρίου. Ἐπανῆλθον πάλιν εἰς ἑμαυτὸν ἐν τῷ μέσῳ τῶν τάφων ἐκείνων καὶ ἠσθάνθην ὅτι ἀληθῶς ἤμην ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ τεραστίου ἐκείνου κτιρίου, εἰς τὸ βαθύτερον μέρος, εἰς τὸ ψυχρότερον ἀναχωρητήριον, εἰς τὸν φοβερώτερον μυχόν. Καὶ μοι ἐφάνη ὅτι ἤμην καθευγμένος, ἐνταφιασμένος εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο ἐκ γρανίτου ὅρος καὶ ὅτι ἐδάρυνε ὁλόκληρον ἐπάνω μου καὶ ὅτι με ἐπείζε πανταχόθεν καὶ μοι ἐφρασσε τὴν ἐξοδόν. Καὶ ἐσυλλογίσθην τὸν οὐρανόν, τὴν ἐξοχὴν τὸν ἐλεύθερον ἀέρα καὶ ἐσκέφθην περὶ πάντων τούτων ὡς περὶ κόσμου ἀπομεμακρυσμένου καὶ μετ' ἀνεκφράστου συναίσθηματος θλίψεως.

— Κύριε ! μοι εἶπε μεγαλοπρεπῶς ὁ φύλαξ, πρὶν ἐξέλθω, ἐκτείνων τὴν χεῖρα πρὸς τὸν τάφον Καρόλου τοῦ Ε'. Ὁ αὐτοκράτωρ εἶνε ἐκεῖ ἀπαράλλακτα ὅπως ὅταν τὸν ἔθαψαν, μετὰ τὰ μάτια ἀνοικτὰ ἀκόμη, καὶ φαίνεται ὡσάν νὰ ζῇ καὶ τὰ ὀμλῇ ! Εἶνε θαῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχει βεβαίως τὸν λόγον του ! Ὅποιος ζήσῃ θὰ ἰδῇ !

Καὶ λέγων τοὺς τελευταίους τούτους λόγους ἐταπείνωσε τὸν τόνον τῆς φωνῆς του ἐκ φόβου μὴ τὸν ἀκούσῃ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἀνῆλθε τὴν κλίμακα ἀκολουθούμενος παρ' ἐμοῦ.

Μετὰ τὸν ναόν καὶ τὸ σκευοφυλάκιον ἐπεσκέφθην τὸ Μουσεῖον τῆς ζωγραφικῆς, τὸ ὅποιον περιλαμβάνει μέγαν ἀριθμὸν εἰκόνων ζωγράφων παντὸς ἔθνους, οὐχὶ τῶν διασημωτέρων, διότι αὐτὰ μετηνέχθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Μαδρίτης ἄλλ' ὅπως δὲ ποτε ἀξίων προσεκτικῆς ἐπισκέψεως ἡμισείας ἡμέρας.

Ἀπὸ τοῦ Μουσείου τῆς ζωγραφικῆς, μεταβαίνει τις εἰς τὴν βιβλιοθήκην, διερχόμενος διὰ τῆς μεγάλης κλίμακας ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει μέγας θόλος πλήρης τοιχογραφιῶν τοῦ Λουκά Ἰορδανοῦ.

Ἡ βιβλιοθήκη σύγκειται ἐκ μιᾶς εὐρυτάτης αἰθούσης, κοσμουμένης διὰ μεγάλων ἀλληγορικῶν εἰκόνων καὶ περιεχομένης πλέον τῶν πενήντων χιλιάδων πολυτίμων τόμων, ἐξ ὧν τέσσαρες χιλιάδες ἐδῶρθε Φίλιππος ὁ Β', καὶ ἐξ ἑτέρας αἰθούσης ὅπου ὑπάρχει πλουσιωτάτη συλλογὴ χειρογράφων.

Ἀπὸ τῆς βιβλιοθήκης μεταβαίνει τις εἰς τὸ Μοναστήριον.

Ἐδῶ ἡ φαντασία τοῦ ἀνθρώπου χάνεται. Ἐάν τις τῶν ἀναγνωστῶν ἀνέγνωσε τὸν Σπουδαστὴν τῆς Σαλαμάγκας τοῦ Ἑσπρονσέδα, ὃς ἐνθυμηθὴ τὸν ἀκούραστον νέον, ὅταν οὐτος ἀκολουθῶν τὴν μυστηριώδη κυρίαν, τὴν ὁποίαν συνήνητησε τὴν νύκτα ἐντὸς ναοῦ τινὸς τρέχει ἀπὸ ὁδοῦ εἰς ὁδόν, ἀπὸ πλατείας εἰς πλατεῖαν, ἀπὸ στενωποῦ εἰς στενωπὸν καὶ κάμπτων καὶ γυρίζων καὶ πάλιν γυρίζων φθάνει μέχρις ἐνός σημείου ὅπου δὲν ἀναγνωρίζει πλέον τὰς οἰκίας τῆς Σαλαμάγκας καὶ εὐρίσκειται ἐν πόλει ἀγνώστῃ, καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ κάμπτη γωνίας, νὰ διασχίζῃ πλατείας, νὰ διατρέχῃ ὁδούς, καὶ ἐφ' ὅσον προχωρεῖ κατὰ τοσοῦτον τῷ φαίνεται ὅτι ἡ πόλις εὐρύνεται καὶ αἱ ὁδοὶ μακύνονται καὶ αἱ στενωποὶ διασταυροῦνται πυκνότεραι, καὶ ἐν τῇ σιδηρᾷ καρδίᾳ του ἀρχίζει νὰ εἰσδῇ ὁ φόβος, καὶ τὰ παραδοξότερα φαντάσματα ἐπισωρεύονται εἰς τὸ σαλευόμενον λογικόν του οὕτω καὶ ὁ ξένος ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ἑσκουριαλίου.

Διατρέχετε μακρὸν τινα ὑπόγειον διάδρομον, στενὸν ὥστε δύνασθε διὰ τῶν ἀγκῶνων νὰ ἐγγίσετε τοὺς τοίχους καὶ ὕγρον ὡς ὑποβρύχιον σπήλαιον. Φθάνετε εἰς τὸ ἄκρον, στρέφετε, εὐρίσκεισθε εἰς ἄλλον διάδρομον. Προχωρεῖτε, συναντᾶτε θύρας, παραταρεῖτε, ἄλλοι διάδρομοι ἐκτείνονται ἐνώπιόν σας.

Εἰς τὸ βάθος τινῶν ἐκ τούτων βλέπετε ἀμυδρόν τι φῶς, εἰς ἄλλων δὲ θύραν τινὰ ἀνοικτὴν διὰ τῆς ὁποίας διακρίνετε πληθὺν ὡματίων.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀκούετε τὸν κρότον βημάτων. Ἰστασθε. Δὲν τὸν ἀκούετε πλέον. Ἐπειτα τὸν ἀκούετε ἐκ νέου. Δὲν εἰδεύρετε ἐὰν εἴνε ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς σας, ἢ δεξιᾶ, ἢ ἀριστερᾶ, ἢ ὀπίσω, ἢ ἐμπρός.

Παρατηρεῖτε ἐκ τίνος θύρας καὶ ὁπισθοχωρεῖτε ἔντρομος· εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀπεράντου διαδρόμου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐρίψατε τὸ βλέμμα σας, εἶδετε ἄνθρωπον τινὰ ἀκίνητον, ὡς φάντασμα, ὅστις σὰς παρατηρεῖ.

Προχωρεῖτε, φθάνετε εἰς αὐλὴν τινὰ στενὴν, περικυκλωμένην ὑπὸ τοίχων ὑψηλοτάτων, πλήρη χόρτων. ἀντηχοῦσαν εἰς τὸν ἐλάχιστον κρότον, φωτιζομένην ὑπὸ κιτρινωποῦ τινὸς φωτός, τὸ ὁποῖον νομίζεις ὅτι κατέρχεται ἀπὸ ἡλίου ἄγνωστον, ὁμοίαν πρὸς τὰς αὐλὰς τῶν μαγισσῶν, τὰς ὁποίας μᾶς περιέγραφον ὅταν ἤμεθα παιδιὰ.

Ἐξέρχεσθε ἀπὸ τῆς αὐλῆς, ἀνέρχεσθε κλίμακά τινα, φθάνετε ἐπὶ τινος στοᾶς, παρατηρεῖτε κάτω καὶ βλέπετε ἄλλην αὐλὴν ἐρημὴν καὶ σιγὴν.

Διασχίζετε ἄλλον διάδρομον, κατέρχεσθε ἄλλην κλίμακα, εὐρίσκεσθε εἰς τρίτην τινὰ αὐλὴν, ἔπειτα πάλιν διάδρομοι καὶ κλίμακες καὶ πλῆθος αἰθουσῶν κενῶν καὶ αὐλαὶ στεναί, παντοχοῦ δὲ γρανίτης, χόρτα, φῶς κιτρινωπὸν, σιγὴ νεκρική.

Ἐπὶ τινι καιρὸν νομίζετε ὅτι θὰ κατορθώσετε νὰ ἐπιστρέψετε ἐπὶ τῶν βημάτων σας. Ἐπειτα ἡ μνήμη σας συγχέεται καὶ δὲν ἐνθυμεῖσθε πλέον τίποτε.

Σὰς φαίνεται ὅτι διετρεῖσθε δέκα μίλλια, ὅτι εὐρίσκεσθε ἐν τῷ λαβυρίνθῳ ἐκεῖνῳ πρὸ ἐνὸς μηνός, ὅτι δὲν θὰ ἐξέλθετε πλέον ἐκεῖθεν.

Προβάλλετε τὴν κεφαλὴν σας ἐπὶ τινος αὐλῆς καὶ λέγετε : — Αὐτὴν τὴν ἔχω ἰδεῖ !

Ὁχι, ἀπατάσθε, εἶνε ἄλλη.

Νομίζετε ὅτι εἴσθε ἀπὸ τοῦ δεῖνα μέρος τοῦ κτιρίου, εἴσθε ἀπὸ τὸ ἀντίθετον.

Ἐρωτᾶτε τὸν φύλακα ποῦ εἶνε τὸ μοναστήριον. Σὰς ἀποκρίνεται : « εἶνε ἐδῶ », καὶ περιπατεῖτε ἀκόμη ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν.

Νομίζετε ὅτι ὀνειρεύεσθε. Βλέπετε παρερχομένους ἐνώπιόν σας τοίχους μακροὺς μὲ τοιχογραφίας, μὲ εἰκόνας, μὲ σταυρούς, μὲ ἐπιγραφάς. Βλέπετε καὶ λησμονεῖτε. Ἐρωτᾶτε τὸν ἑαυτὸν σας : « Ποῦ εἰμαι ; » Βλέπετε φῶς ἄλλου κόσμου. Δὲν εἴχετε ἰδέαν περὶ τοιοῦτου φωτός. Εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἀντανάκλασεως τοῦ γρανίτου ; Εἶνε τὸ φῶς τῆς σελήνης ; Ὁχι, εἶνε ἡμέρα, ἀλλ' εἶνε φῶς μελαγχολικώτερον τοῦ σκότους, εἶνε φῶς ψευδές, ἀπαίσιον, φανταστικόν.

Προχωρεῖτε ἀπὸ διαδρόμου εἰς διάδρομον, ἀπὸ αὐλῆς εἰς αὐλὴν. Παρατηρεῖτε ἐμπρός σας μὲ ὑπεψίαν. Περιμένετε νὰ ἴδετε αἰφνιδίως εἰς τῆς στροφῆς γωνίας τινός, παρατεταγμένους σκελετοὺς μοναχῶν, μὲ τὴν κουκούλαν μέχρις ὀφθαλμῶν καὶ τοὺς βραχιόνας ἐσταυρωμένους. Συλλογίζεσθε Φίλιππον τὸν Β'. Νομίζετε ὅτι ἀκούετε τὸ βραδύ βῆμα τοῦ ἀπομακρυνόμενου διὰ μέσου τῶν σκοτεινῶν στοῶν. Ἐρχεται εἰς τὴν μνήμην σας πᾶν ὅ,τι ἀνεγνώσατε περὶ αὐτοῦ, περὶ τῶν φρικαλεοτήτων του, περὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, καὶ πάντα ταῦτα φωτίζονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς σας δι' αἰφνιδίου φωτός. Ἀρχίζετε νὰ ἐννοεῖτε τὰ πάντα. Τὸ Ἐσκουριαλίον εἶνε Φίλιππος ὁ Β', τὸν βλέπετε εἰς κάθε βῆμα, αἰσθάνεσθε τὴν ἀναπνοὴν του, εἶνε ἀκόμη ἐκεῖ ζωντανός καὶ φρικώδης καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ εἰκὼν τοῦ φοβεροῦ Θεοῦ του.

Τότε σὰς ἔρχεται ἡ ἐπιθυμία νὰ ἀποστατήσετε, νὰ ἀνυψώσετε τὸν νοῦν πρὸς τὸν θεὸν τῆς καρδίας σας καὶ τῶν ἐλπίδων σας καὶ νὰ νικήσετε τὸν μυστηριώδη τρόπον, τὸν ὁποῖον σὰς ἐμπνέει ὁ τόπος, ἀλλὰ δὲν δύνασθε. Τὸ Ἐσκουριαλίον σὰς περικυκλῶναι, σὰς κατέχει, σὰς συντρίβει.

Τὸ ψῦχος τῶν λίθων τοῦ εἰσδύει εἰς τὰ ὅσῃ σας, ἡ θλίψις τῶν πενθίμων λαβυρίνθων τοῦ πληροῖ τὴν ψυχὴν σας. Ἐὰν εὐρίσκεσθε μετὰ φίλου, τῷ λέγετε : « Ἐξέλθωμεν. » Ἐὰν ἦσθε μὲ τὴν ἐρωμένην σας, θὰ τὴν ἐσφιγγετε ἐπὶ τῆς καρδίας σας μετὰ τίνος συναισθήματος φόβου. Ἐὰν ἦσθε μόνος, θὰ ἐτρέπεσθε εἰς φυγὴν.

Τελευταῖον ἀνέρχεσθε κλίμακά τινα, εἰσέρχεσθε εἰς τι ὡματίον, προκύπτει ἐκ τίνος παρὰθύρου καὶ χαιρετίζετε μετ' εὐγνωμοσύνης τὰ ὄρη, τὸν ἥλιον, τὴν ἐλευθερίαν, τὸν μέγαν καὶ ἀγαθοεργὸν Θεόν, ὅστις ἀγαπᾷ καὶ συγχωρεῖ.

Πόσον μακρὰν ἀναπνοὴν ἀναπνέετε εἰς τὸ παρὰθυρον ἐκεῖνο !

Ἀπ' ἐκεῖ βλέπετε τοὺς κήπους, οἱ ὁποῖοι κατέχουν στενὸν χῶρον καὶ εἶνε ἀπλούστατοι, ἀλλ' ὅσον δύναται τις νὰ φαντασθῇ κομποὶ καὶ ὠραῖοι καὶ ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ πρὸς τὸ κτίριον. Βλέπετε δώδεκα ἐπιχαρίτους κρήνας, ἐκάστη τῶν ὁποίων περικυκλοῦται ὑπὸ τεσσάρων πλαίσιων ἐκ μυρσίνης, τὰ ὁποῖα παριστάνουν βασιλικὰς ἀσπίδας σχεδιασμένας μετὰ καλαιοθησίας τόσον τελείας καὶ ἐκτετελεσμένας μὲ τόσην λεπτότητα, ὥστε, ὅταν τὰς βλέπετε ἀπὸ τὸ παρὰθυρον, νομίζετε ὅτι εἶνε ἐξ ὑφάσματος φέλπας καὶ βελλούδου καὶ σχηματίζουν ἐπὶ τῆς λευκῆς ἄμμου τῶν ἀτραπῶν χαριέστατον θέαμα.

Δένδρα καὶ ἄνθη δὲν ὑπάρχουν. Εἰς ὅλον τὸν κήπον δὲν βλέπετε ἢ κρήνας, πλαίσια ἐκ μυρσίνης καὶ δύο μόνον χρώματα, τὸ πράσινον καὶ τὸ λευκόν. Εἶνε δὲ τόση ἡ ὠραιότης τῆς εὐγενούς ἐκείνης ἀπλότητος, ὥστε δυσκόλως ἀποσπᾶται ἐκεῖθεν ὁ ὀφθαλμός καὶ ὅταν ἀποσπασθῇ, ὁ νοῦς ἐπιστρέφει ἐκεῖ καὶ μένει μετὰ γλυκυτάτης τέρψεως, ἀναμειγμένης μὲ εἰδός τι εὐγενούς θλίψεως.

Ἐν τινι ὡματίῳ παρακαίμενῳ ἐπεσκέφθην σειρὰν ἀγίων λειψάνων, τὰ ὁποῖα παρατήρησα ἐν σιγῇ προσέχων ὅπως μὴ ἐννοήσῃ ὁ φύλαξ τὴν ἐνδόμυχον ἀμφιβολίαν μου. Ἦσαν μία σχίζα ἐκ τοῦ τιμίου καὶ ἁγίου σταυροῦ, δωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πάπα εἰς τὴν Ἰσαβέλλαν Β', ἐν τεμάχιον ζύλου βαμμένον εἰς τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον ἀκόμη φαίνεται, τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, ἐν μελανοδοχεῖον τῆς Ἁγίας Θηρεσίας καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, μετὰξὺ τῶν ὁποίων ἐν μικρὸν θυσιαστήριον φορητὸν τοῦ Καρόλου Ε' καὶ εἰς ἀκάνθινος στέφανος καὶ ἐν ζευγος σιδηρῶν λαβίδων διὰ βασανιστήρια, εὐρεθεῖσων τις εἶδε ποῦ.

Ἐκεῖθεν μὲ ὠδήγησαν ἐπὶ τοῦ θόλου τοῦ ναοῦ, ὑπόθεν τὸ θέαμα εἶνε ἐξαισίον.

Ἀπὸ τὸ ἐν μέρος τὸ βλέμμα ἐκτείνεται ἐφ' ὅλης τῆς βουνώδους ἐξοχῆς, ἡ ὁποία κεῖται μετὰξὺ Ἐσκουριαλίου καὶ Μαδρίτης· ἀπὸ τὸ ἄλλο φαίνονται τὰ χιονώδη ὄρη τοῦ Γουαδαράμα.

Κάτω περιβάλλει τις διὰ τοῦ βλέμματος ὁλόκληρον τὸ ἀπεράντον κτίριον, τὰς μακρὰς ἐκ μολύβδου στέγας, τοὺς πύργους· βλέπει τὸ ἐσωτερικὸν τῶν αὐλῶν, τῶν μοναστηρίων, τῶν στοῶν, τῶν ὑπερώων· διατρέχει νοερῶς τοὺς ἀναριθμήτους διαδρόμους καὶ τὰς κλίμακας καὶ λέγει : « Πρὸ μιᾶς ὥρας ἤμην ἐκεῖ κάτω, ἐδῶ, ἐκεῖ ἐπάνω, μακρὰν ἐκεῖ, » καὶ θαυμάζει ὅτι διέτρεξε τόσον διάστημα, καὶ χαίρει ὅτι ἐξῆλθε τοῦ λαβυρίνθου ἐκεῖνου, τῶν τάφων ἐκεῖνων, ἐκεῖνου τοῦ σκότους καὶ ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ ἐπανίδῃ τοὺς φίλους.

Ἐξοχὸς τις περιηγητής, ἐπισκεφθεὶς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἐσκουριαλίου, εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ θεωρῇται τις εὐτυχὴς καθ' ὅλον τοῦ τὸν βίον, μόνον σκεπτόμενος ὅτι ἡδύνατο νὰ εἶνε ἀκόμη μετὰξὺ τῶν τοίχων ἐκεῖνων καὶ ὅτι δὲν εἶνε πλέον. Εἶνε σχεδὸν ἀληθές. Ἀκόμη τώρα, μετὰ τόσον χρόνον, κατὰ τὰς βροχερὰς ἡμέρας, ὅταν εἶμαι δύσθυμος, συλλογίζομαι τὸ Ἐσκουριαλίον, ἔπειτα παρατηρῶ τοὺς τοίχους τοῦ ὡματίου μου καὶ εὐχαριστοῦμαι.

Κατὰ τὰς νύκτας, καθ' ἃς δὲν ἔχω ὕπνον, βλέπω τὰς αὐλὰς τοῦ Ἐσκουριαλίου.

Ὅταν εἶμαι ἀσθενής καὶ κοιμοῦμαι ἀνήσυχον καὶ ἀλγεινὸν ὕπνον, ὀνειρεύομαι ὅτι περιφέρομαι ἀνὰ τοὺς διαδρόμους ἐκείνους μόνος, εἰς τὸ σκότος, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ φαντάσματος γέροντός τινος μοναχοῦ, κραυγάζων καὶ κτυπῶν εἰς ὅλας τὰς θύρας, χωρὶς νὰ εὕρισκω διέξοδον, μέχρις οὗ καταλήγω εἰς τὸ Πάνθεον καὶ ἡ θύρα κλείεται παταγωδῶς ὀπίθην μου καὶ μένω ἐνταφιασμένος ἐν τῷ μέσῳ τῶν τάφων.

[Ἔπειτα, συνέχεια].

Π. Α. ΒΑΛΒΗΣ

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΓΚΩΤΙΕ

Ο ΔΙΠΛΟΥΣ ΙΠΠΟΤΗΣ

— Ἐννοῶ τὸν ἱππότην μὲ τὸν ἐρυθρὸν ἀστέρα, τὸν ὁποῖον φέρεις πάντοτε μαζὺ σου. Ἐκείνον, ὅστις ἐγεννήθη ἐξ ἐνὸς βλέμματος τοῦ βοημοῦ ἀοιδοῦ, τὸ ἀπαίσιον πνεῦμα, τὸ ὁποῖον σὲ κατέχει ἀπαλλάχθητι ἀπὸ τὸν ἱππότην τοῦ ἐρυθροῦ ἀστέρος, ἄλλως οὐδέποτε θὰ δῶσω ἀκρόασιν εἰς τοὺς ἐρωτικούς σου λόγους· δὲν δύναμαι νὰ ἤμαι ἡ σύζυγος δύο συγχρόνως ἀνδρῶν.

Ὅ,τι καὶ ἂν εἶπεν ὁ Ὀλοῦφ εἰς ἀπολογίαν του, οὐδὲ τὸν μικρὸν ρόδιον δάκτυλον τῆς χειρὸς τῆς Βρένδας κατώρθωσε ν' ἀσπασθῇ.

Ἀπῆλθεν εἰς ἄκρον δυσηρεστημένος καὶ ἀπόφασιν ἔχων νὰ πολεμήσῃ τὸν ἱππότην τοῦ ἐρυθροῦ ἀστέρος, ἂν ἡδύνατο νὰ τὸν συνήντα.

Μεθ' ὅλην τὴν αὐστηράν ὑποδοχὴν τῆς Βρένδας, ὁ Ὀλοῦφ ἀνέλαβε τὴν ἐπαύριον τὴν ἄγουσαν εἰς τὸν πύργον μὲ τοὺς ὀξεῖς πυργίσκους οἱ ἑρασταὶ δυσκόλως ἀποστρέφονται ἀλλήλους.

Καθ' ὁδὸν ἐσκέπτετο :

— Ἡ Βρένδα εἶνε βεβαίως παράφρων· καὶ τί θέλει νὰ εἶπῃ μὲ τὸν ἱππότην τῆς τοῦ ἐρυθροῦ ἀστέρος ;

Ἡ θύελλα ἦτο σφοδροτάτη.

Ἡ στροβιλιζομένη χιών μόλις ἐπέτρεπε νὰ διακρίνῃ τις τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.

Σπείρα κοράκων, μεθ' ὅλας τὰς ὑλακὰς τοῦ Μούργου καὶ τοῦ Φενρίς, οἵτινες ἐπῆδον εἰς τὸν ἀέρα πρὸς σύλληψιν των, συνεστρέφοντο ἀπαισιῶς ὑπεράνω τοῦ λοφίου τοῦ Ὀλοῦφ. Ἐπὶ κεφαλῇς αὐτῶν ἦτο ὁ ὡς γαγᾶτης ἀποστίλδων κόραξ, ὅστις ἐκτύπα τὸν ρυθμὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ βοημοῦ ἀοιδοῦ.

Ὁ Φενρίς καὶ ὁ Μούργος ἐστάθησαν αἰφνης· οἱ ρῶθονές των ὠσφραίνοντο τὸν ἀέρα μετ' ἀνησυχίας· ἡσθάνθησαν τὴν παρουσίαν ἐχθροῦ. Ὅχι βεβαίως λύκου ἢ ἱππελάφου· ὁ λύκος καὶ ὁ ἱππέλαφος ἦσαν ἀπλᾶ θηράματα δι' αὐτοὺς τοὺς γενναίους σκύλους.

Κρότος βημάτων ἠκούσθη καὶ πάραυτα ἐπεφάνη, εἰς τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ, ἱππότης ἐπὶ ὑψηλοῦ τὸ ἀνάστημα ἵππου, καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ δύο ὑπερμεγέθων σκύλων.

Θὰ τὸν ἐξελάμβανέ τις διὰ τὸν Ὀλοῦφ.

Ἦτο ἀκριβῶς ὡς ἐκείνος ὠπλισμένος, φέρων καὶ ἐμβλημα τὸ αὐτὸ μόνον ὅτι ἔφερεν ἐπὶ τῆς περικεφαλαίας του πτερόν κόκκινον ἀντὶ πρασίνου.

Τόσον ἡ ὁδὸς ἦτο στενὴ, ὥστε ἔπρεπεν ὁ εἰς τῶν δύο ἱππων νὰ ὠπισθοχωρεῖ.

— Αὐθέντα Ὀλοῦφ, σταθῆτε κατὰ μέρος ἵνα διαβῶ, εἶπεν ὁ ἱππότης μὲ τὸ προσωπεῖον. Εἶνε πολὺ μακρὸν τὸ ταξιδίδιον μου· μὲ περιμένουν, πρέπει νὰ φθάσω.

— Μὰ τὸν μύστακα τοῦ πατρός μου, σεῖς θὰ σταθῆτε κατὰ μέρος. Πηγαίνω εἰς ἐρωτικὴν συνέντευξιν, καὶ οἱ ἑρα-

σταὶ εἶνε βιαστικοί, ἀπήντησεν ὁ Ὀλοῦφ φέρων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους του.

Ὁ ἄγνωστος ἔσυρε τὸ ἰδικόν του καὶ ἡ μάχη ἤρχισε.

Τὰ ξίφη, προσκρούοντα ἐπὶ τῶν χαλυβδίνων θωράκων, παρήγον δέσμες λαμπρῶν σπινθήρων· πάραυτα, καίτοι ἐκλεκταί, αἱ αἰχμηαὶ των ἔγειναν ὀδοντοεταί ὡς πριόνια.

Θὰ ἐξελάμβανέ τις τοὺς μαχητάς, διὰ μέσου τῆς ἀτμώδους πνοῆς τῶν ἵππων των καὶ τῆς ὁμίχλης τῆς ἰδίας των πνευστιώσεως ἀναπνοῆς, ὡς δύο μακύρους σιδηρουργοὺς μετὰ ζέσεως ἐργαζομένους ἐπὶ σιδήρου πεπυρωμένου.

Οἱ ἵπποι, ἐμψυχούμενοι ὑπὸ τῆς αὐτῆς μανίας, ὑπὸ τῆς ὁποίας καὶ οἱ κύριοί των, ἔδανον τοὺς εὐρώστους των τραχήλους καὶ ἀπέσπων ἀλλήλων τεμάχια σαρκὸς ἀπὸ τοῦ στέρνου· ἀνεκινούντο μετὰ μανιωδῶν σκιρτημάτων, ἠνωρθεύοντο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων αὐτῶν ποδῶν καὶ μεταχειριζόμενοι τὰ πέταλά των δίκην γρόνθων, ἐπληττον ἀλλήλους διὰ τρομερῶν κτυπημάτων, ἐνῶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν φρικωδῶς ἐκτυπῶντο ὑπὲρ ἄνω τῶν κεφαλῶν των· οἱ σκύλοι εἶχον ἀποτελέσει μίαν μάζαν συμπαγῇ καὶ ὅλων αἱ ὠρυγαὶ ἐμειγνύοντο εἰς ἓν.

Τὸ αἷμα ἀπέσταζε διὰ τῶν φολίδων τῶν πανοπλιῶν καὶ αἱ χλιαραὶ σταγόνες του ἀπετύπων ἐπὶ τῆς χιόνος μικρὰς ὅπας ροδίνους.

Μετὰ τινὰς στιγμὰς, θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔβρεχεν αἷμα, τόσον αἱ σταγόνες ἐπιπτον συνεχεῖς καὶ ταχέϊ.

Οἱ δύο ἱππῶται ἦσαν πληγωμένοι.

Παράδοξον τῶνόντι πρᾶγμα· ὁ Ὀλοῦφ ἡσθάνετο τὰ τραύματα, ἅτινα κατέφερον ἐπὶ τοῦ ἀγνώστου ἱππότου· ὑπέφερον ἐκ τῶν τραυμάτων, ἅτινα κατέφερον, ὡς καὶ ἐκ τῶν κτυπημάτων, ἅτινα ἐλάμβανε.

Παγερὸν ψῦχος εἶχεν αἰσθανθῇ ἐν τῷ στήθει, ὥσεί ἐκ σιδήρου εἰσδύσαντος καὶ ἀναζητούντος τὴν καρδίαν, καὶ ἐν τούτοις ὁ θώραξ ἦτο ἀβλαβὴς πρὸς τὸ μέρος τῆς καρδίας· τὸ μόνον τραῦμα, ὅπερ εἶχε λάβει, ἦτο κτύπημα ἐπὶ τῆς σαρκὸς τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος.

Ἀλλόκοτος μονομαχία, καθ' ἣν ὁ νικητὴς ὑπέφερον ὅσον καὶ ὁ ἡττημένος, καθ' ἣν, εἴτε κατέφερε τραύματα εἴτε ἐλάμβανε ταιαῦτα, τὸν αὐτὸν ἡσθάνετο πόνον.

Συγκεντρῶν τὰς δυνάμεις του, ὁ Ὀλοῦφ ἐξετίναξε διὰ κτυπήματος πλαγίου τὸ προσωπεῖον τοῦ ἀντιπάλου του.

ὦ! φρίκη! τί εἶδεν ὁ υἱὸς τῆς Ἐδβίγης καὶ τοῦ Λόδβρογ; εἶδε τὸ ἴδιόν του ὑποκείμενον ἐνώπιόν του· οὐδὲν κάτοπτον θὰ τῷ ἀπετύπου τὴν μορφήν ἐν τοσαύτῃ ἀκριβείᾳ.

Εἶχε κτυπηθῇ πρὸς τὸ ἴδιόν του φάσμα, πρὸς τὸν ἱππότην τοῦ ἐρυθροῦ ἀστέρος· τὸ φάσμα ἐξέβαλε μεγάλην κραυγὴν καὶ ἐγένετο ἄφαντον.

Ἡ σπείρα τῶν κοράκων ἀνῆλθε πάλιν τὸ στερέωμα καὶ ὁ γενναῖος Ὀλοῦφ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του. Ἐπανερχόμενος τὸ ἐσπέρας εἰς τὴν πύργον, συναπέφερον ἐπὶ τοῦ ἵππου του τὴν νεάνιδα, ἥτις αὐτὴν τὴν φορὰν ἔστερξε νὰ τὸν ἀκούσῃ. Μὴ ὑπάρχοντος πλέον ἐκεῖ τοῦ ἱππότου τοῦ ἐρυθροῦ ἀστέρος, ἀπεφάσισε ν' ἀφήσῃ νὰ καταπέσῃ ἀπὸ τῶν ροδίνων τῆς χειλέων ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ Ὀλοῦφ ἢ συγκαταθήσῃ, ἢ τόσον στοιχίζουσα εἰς τὴν αἰδῶ.

Ἡ νύξ ἦτο διαυγὴς καὶ κυανῇ, ὁ Ὀλοῦφ ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ διπλοῦ του ἀστέρος, ἵνα τὸν δείξῃ εἰς τὴν μνηστῆν του. Ὁ πρασίνος μόνος ὑπῆρχε πλέον, ὁ κόκκινος εἶχεν ἐξαφανισθῇ.

Εἰσερχομένη ἡ Βρένδα, πλήρης εὐτυχίας διὰ τὸ συντελεσθῆν θάψμα, τὸ ὁποῖον ἀπέδιδεν εἰς τὸν ἔρωτα, παρετήρησεν εἰς τὸν νεαρόν Ὀλοῦφ ὅτι ὁ γαγᾶτης τῶν ὀφθαλμῶν του εἶχε μετατραπῇ εἰς σάπφειρον, σημεῖον οὐρανίας συνδιαλλαγῆς.

Ὁ γηραιὸς Λόδβρογ ἐμειδίασε μειδιᾶμα ἀνακουφίσεως ὑπὸ τὸν λευκὸν του μύστακα ἐν τῷ βάθει τοῦ τάφου του· διότι, ἀληθῶς εἰπεῖν, μολοντί οὐδεμίαν εἶχεν ἐκφέρει γνώμην, εἰ ὀφθαλμοὶ τοῦ Ὀλοῦφ τὸν εἶχον ἐνίοτε ἐμβάλει εἰς σκέψεις.